

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Nicolai Alardi, Pastoris Steinbeccensis, Bibliotheca Harmonico-Biblica

Alard, Nicolaus

Hamburgi, MDCCXXV

VD18 10490701

Caput IV. De Remediis spuriis.

urn:nbn:de:gbv:45:1-17504

Habes integram apud *Harnaccium* in *Contin. Hist. Eccles. Micrælii* p. 2290. sq. refutatam apud *Job. Museum*, tam in Introductione, quam tractatu. *Ablehnung von der vermeinten Gewissener = Secte*, qui instar omnium esse potest. Add. Ven. *Jo. Fr. Buddeum* in thesibus de Atheismo p. 198. sq. & *Cel. la Croze Entretiens &c.* p. 400. sq.

CAPUT IV.

De Remediis spuris.

L Medico circa causas morborum errante, remedia erunt vana. Sic & h. l. Causam Antilogiarum permulti hanc esse clamitant: *Fontes sacros impure fluere*. Sciagraphiam hujus sententiæ, pro instituti nostri ratione, sequentem exhibebo. (I.) Alii *scripturam sacram* tanquam corruptam accusant, & sunt \aleph qui *malitosam* corruptionem, eamque binam fingunt. (a.) *Judaicam*; sic Karæi, Muhammedani & Christiani tam veteres, quam recentiores non pauci, Judæos corruptionis textus sacri insimularunt, de quibus Ven. *Jo. Christoph. Wolfius* ex professo agit in *Bibl. Hebr.* P. II. p. 15. sq. (b.) *Hereticam*, quam Theologus Rostochiensis *D. H. A. Engelcke* in *Diff. de Sentent. in Scripturam S. injuriis* p. m. 35. m. sq. lectoribus exhibet. Sunt etiam \beth qui *fortuitam* tantum corruptionem urgent, eamque vel ex injuria temporum, vel ex inscitia & incuria librariorum ortam, quos *Jo. Morinus* Cap. IV. p. 19. sq. *Exercitt. Biblic.* recensuit. (II.) Alii *scriptores sacros*, sed diversimode, aggrediuntur. \aleph Non-

nulli ajunt, *Amanuenses sacros memoria labi, aut in levioribus errare potuisse*, de quibus præter alios *G. Voëtius* dispp. sel. Theol. P. I. p. 49. f. seq. ☐ Alii asserunt, *in rebus ad salutem præcise non necessariis Scriptores S. non loqui tam accurate, sed ex opinione vulgi*. Conf. *Petri van Mastricht* vindiciæ Veritatis & Auctoritatis S. Scripturæ in rebus Philosophicis, adversus dissertationes *D. Christoph. Wittichii*. ☐ Alii sive *κρίσις*, sive *ὑπερὰ πρότερον*, sive *utrumque* per amanuenses factum esse prætendunt, quos notatos habemus apud *S. R. Wolfium* l. c. p. 12. §. VIII. Verum Deus, qui nec fallere, nec falli potest, singulari sua Providentia verbum veritatis ab ejusmodi fraudibus & perversitatibus semper tutatus est, sacrosque amanuenses peculiari privilegio ab errandi periculo immunes fecit. Eccl. XII. 10. Prov. VIII. 8. 2. Tim. III. 16. 2. Petr. I. 21. Hebr. VI. 18. nosque supra Cap. II. causas alias, easque verissimas allegavimus.

II. Sed stante hac hypothese: Fontes sacros fluere impuros, non possunt non Antilogiis medicæ manus inaniter adhiberi. En cohortem *Pontificiorum*, remedia Harmonica *in infallibilitate Ecclesie* quærentem. „ Aft Ecclesia errare potest in „ fundamento, non tamen circa fundamentum, „ i. e. fieri potest, ut coetus hic visibiliter congregatus degeneret, & a veritate Scripturæ sacre in „ articulis fundamentalibus erret, erroresque ipsos „ prædicationi verbi immisceat, vel ut piis, qui in „ hoc coetu primo fuerunt, impii succedant, do- „ nec tandem fiat coetus totus in fundamento er-
ran-

rantium, vel saltem multitudo errantium pau-
cos superstites non errantes ita vincat, ut quan-
quam erroribus non assentiantur, non tamen,
quominus introducantur, doceanturque, impe-
dire queant.“ *Sic erravit Romana Ecclesia, inquit*
B. Seb. Schmid. Compend. Theol. Cap. XXIII. de
Ecclesia §. 53. Talis obscuratio erat ante Chri-
stum in Ecclesia Israëlitica per Baalitas 1. Reg. XIX.
14. & post natum Salvatorem in Ecclesia Christi-
ana per Arianam hæresin, de qua *Hieron.* Dialog.
contra Lucifer. ita: *ingemuit totus orbis, & se Ari-
anum esse admiratus est.*

III. Per fugium Antilogiis *Versiones* præbere,
easque textui Originali præferendas esse, superi-
ori seculo permulti censuere. *Samaritanum codi-
cem* non solum *Jo. Morinus*, Reformatus primum,
deinde Apostata & Presbyter Oratorii Parisiensis,
Hebræo prætulit, sed & *L. E. du Pin* in præf. ad
Bibl. S. Pentateuchum Samaritanum cum Hebræo
vult conferri, ita ut, quia mox hic, mox ille, cor-
ruptus, alteruter, qui melior est, adhibitis regu-
lis criticis eligatur. *Ad LXX. Interpretes* præter
Morinum Lud. Cappellus, Prof. Th. & Hebr. linguæ
Salmuriensis, *Isaacus Vossius*, Canonicus Vinde-
soriensis, *Rich. Simon*, Dieppensis & Presbyter Ora-
torii Parisiensis, alique quondam se receperunt, &
ex horum versione Hebræum codicem corrigen-
dum, vel in explicationibus illius, non sine numi-
ne & nutu divino factæ, & a scriptoribus N. T. ap-
probata, minusque corrupta, autoritate potius
standum esse arbitrati sunt. *Vulgatam Pontificio-*

rum palladium & sacram anchoram esse omnes norunt, adeo, ut *Gretserus* in defens. Bellarm. p. 553. scribere non erubescat: *Si quid purum afferatur ex fontibus, id nunquam dissentiet a Latina editione vulgata; si autem dissentiat, hoc ipso purum non est.* Tandem à *Socinianis* versionem Syriacam N. T. summis mactari elogiis, nulla indiget probatione. Nos exosculamur iudicium viri summi iudicii B. *J. C. Schomeri*, in Collegio nov. Controv. p. 24. §. VII. „Discrepantia versionum antiquarum „à codice idiomatis authentici, non est idoneum „argumentum factæ in illo corruptionis, nec iusta „causa fontibus rivulos præferendi, quasi purius „fluentes, tum, quod circa authenticum major „semper fuerit Masoretharum cura & studium, „tum, quod interpretes ipsi à vero sensu vel (α.) „propter pravi codicis usum, vel (β.) ex oscitan- „tia, vel (γ.) ex imperitia, vel (δ.) ex superstiti- „one, vel (ε.) ex malitia etiam, aberrare potue- „rint; quin & quod ipsæ interpretationes corru- „ptæ esse possint.“ Hinc *Matthias Flacius* P. II. clavis S. Scripturæ Tract. VI. ita: „Verissimum „sane est, nullam sacrorum codicum versionem „prorsus vel jam factam esse, vel deinceps fieri „posse, etiam si ab aliquo Angelo tentaretur, in „qua plane nullus sit lapsus.

IV. Audaciores *Critice* præposteræ medelam extollunt, atque menda, quæ in sacris paginis somniant, nullis editionibus aut MSS. sanabilia, ope artis, quæ ultra Deum sapit, tollere satagunt. Ne actum agamus, L. B. remittimus ad *G. Voëtii* Dispp. Th.

Th.P. I. p. 50. m. auctoribusque ibidem citatis addimus *Rich. Simonium*, qui in *Histor. critica Vet. Test. præf. & L. I. C. V. p. 35.* Hebræorum libros scribi solitos putat in parvis voluminibus seu membranis, quæ aliæ super alias circa lignum aliquod convolutæ, nec inter se consutæ fuerint: hincque evenisse, ut non satis accurate Voluminum illorum ordine servato, ipsarum quoque rerum ordo in pluribus locis S. Scripturæ turbatus fuerit. Ad abolendam itaque sacram hanc confusionem, Criticam in subsidium vocat. Dubiam procul dubio palmam Simonio reddere studuit *Marcus Meibomius*, qui non solum ejusmodi transpositiones admittit, sed & gloriatur, unam se Hebræorum sacros libros emendandi certissimam rationem in metro invenisse, quam omnes antiqui interpretes inde à Babylonica captivitate, & recentiores ad nostra usque tempora ignorarint. Vid. ipsius *Specimen Emendationum biblicarum IV. p. 1.* Horum lites & laudes legimus recensitas apud maxime Reverendos Viros, *J. C. Wolfium* *Bibl. Hebr. P. II. p. 12. §. VIII. & p. 31. sq. H. A. Engelckel. c. p. 30. §. 13. & p. 36. §. 15. B. J. H. Majum* *diff. sacr. & sel. hinc inde.* Audacia hæc sane est stupenda, qua admissa, inquit *Olearius Coll. Bibl. MSt.* „à Socinianis non minus atque curiosis aliis tot callidas mox habebimus locorum Biblicorum conjecturas, dispunctiones, suspiciones, verisimilia, variantes lectiones, quot ne Plautus quidem nec Petronius, nec reliqui scriptores profani unquam passi sunt. Nam si uni aut

„aut alteri Philologo aut Theologo, cum expedi-
 „re se nequit in locis Scripturæ difficilioribus, cri-
 „ticam illam licentiam in illa exercere licebit, cur
 „non & tertio & quarto & quinto, & sic in infini-
 „tum quoad singulos reliquos textus biblicos hoc
 „integrum erit? Quo modo sane codex S. Ori-
 „ginalis vel in Chaos variorum conjectaneorum
 „& concordiam discordem tandem desinet. (n)

V. *Philosophi* nonnulli Philosophica remedia
 suppeditant. Qui enim *Cartesi* & *Copernici* castra
 sequun-

(n) De artis criticæ abusu Cl. *Herm. Wittsius* in Oratione de fe-
 lici, an infelici reipublicæ litterariæ hoc seculo statu, quæ ex-
 stat Miscell. sacr. Tom. II. p. 947. ita differit: *Audax*
hominum genus criticorum natio est, nihil sibi non in
omnes & omnia permissum esse, temeraria presumptione
fingens. Nihil vel profanum, vel sacrum est, quod vio-
lentas ipsorum manus evadat. Postquam superbientis
animi libidinem in secularibus scriptis male multandis
(ipsi corrigere vocant) expleverunt, pari confidentia in
sanctissimorum Oraculorum arcana volumina involant:
quorum orationem addendo, demendo, transponendo
fingunt ac refingunt pro lubitu. Idque sine ulla aliorum
codicum auctoritate, contra antiquissimarum versio-
num fidem, contra vetustissimorum interpretum consen-
sum, sola nixi hariolandi audacia: ea tamen artis suæ
fiducia, ut non minora in Mosen & Davidem, in Pe-
trum & Paulum ausi sint, quam in Polybium & Livi-
um, in Aristophanem & Plantum. - - - Imo in-
tegras odas, integros libros hac pestis adoritur, eosque
critico veru crudeliter transfixos ex divinorum volu-
minum albo dictatoria auctoritate expungit. Has & plu-
res doctissimorum virorum querimonias vide sis apud Cl.
Jo. Jac. Rambachium, Instit. Hermen, lib. III. Cap. I.
§. XLV. in notis,

sequuntur, non sunt contenti, cum Socinianis & Arminianis dixisse, Scriptores divinos in rebus minoris aut nullius momenti leviter errare potuisse, ac sæpe memoria lapsos inter se dissidere; sed & contendunt, Scripturam quandoque in rebus naturalibus, v. g. de motu Solis & quiete terræ, loqui, ut apparent, non uti sunt, sed secundum opinionem vulgi, fundatam super apparentiis sensuum & præjudiciis, & a veritate recedentem. Pertinet huc decantatum principium: *Ratio dixit, seu Philosophia est scripturae interpres in rebus naturalibus.* Nolumus de Charta in papyrum describere, quæ laudatus *Engelcke* l. c. p. 55. sq. doctissime de hac sententia, ejusque propugnatoribus, commentatus est; neque tamen silentio præterire possumus *M. H. Nicolai*, qui ex nostratibus in Exerc. de revolut. telluris, ejusdem sententiæ fuit, proptereaque à *B. Calovio* T. III. p. 1036. notatus, licet erroribus suis ad finem vitæ ultimum vale dixisse feratur. Quid de hoc negotio statuendum sit, *B. Schomerus* Coll. nov. Contr. p. 25. §. VIII. verbis sequentibus docet: „Scriptura S. et si crebris utitur allegoriis & tropis, etiam Ironiis, juxta *Glassii* Rhetoricam S. Tract. I. Cap. V. hyperbolicis, juxta *Tarnov.* exercit. Bibl. p. 475. & phrasibus ex vulgi opinione ortis, secundum *Dannhauerum* in *Hermeneutica Sacra* p. 408. remque ex apparentia denominantibus, vid. *Calov.* Syst. Theol. Tom. III. p. 1040. semper tamen utitur vocibus & phrasibus, quoad sensum, quem ex recepto usu hominum habent, veris, nec

„nec unquam errores vulgi de quacunque re ap-
 „probat, aut rebus propositis suo nomine asper-
 „git. Est enim divinitus inspirata 2. Tim. III. 16.
 „est verbum veritatis Eccl. XII. 10. purus Dei
 „sermo Ps. XII. 7. nihil in eo falsum aut perversum
 „Prov. VIII. 8. nec fieri potest, ut Deus men-
 „tiatur. Hebr. VI. 18.

VI. *Entusiasta* ad raptus confugiunt, afflatu-
 que Spiritus immediato, seu internæ lucis, nos do-
 ceri tam de sensu Scripturæ, quam de novis My-
 steriis contendunt. Quid *Val. Weigelius* cum com-
 binatione sua contradictoriorum, in qua mirifice
 sibi placet, sibi velit, vel discipulis ejus, eodem
 Spiritu ductis, vel acrioris judicii viris judican-
 dum relinquimus. Illa, referente *Job. Hoornbeeck*
 in Summa Controv. Rel. p. 415. vult à mente no-
 stra combinari debere, non per explicationes ali-
 quas & respectus, ut dicas, hoc sensu illud, ea ra-
 tione istud, sed contraria absolute combinanda
 esse simpliciter ac promiscue. Christus est *a & ω*,
 ideoque, inquit, in eo principium & principiatum
 & contraria omnia absolute combinanda. Hinc ad
 absurditates & blasphemias devenit, ut dixerit &
 dicere coactus fuerit, Cœlum & infernus, Deus &
 Diabolus, Christus & bestia Apocalyptica &c.
 idem sunt. Hæc combinatio neque ex sensu, neque
 ex ratione à nobis fit, sed mente, (aliquando dicit
 fide) qua rationi silentium imponitur & sensui; ra-
 tio enim contradictoria absolute combinari non
 patitur, sed explicat, distinguit, conciliat &c. &
 per distinctiones ac respectus absolvit, verum non
 per

per mentem absoluta & promiscua debet, juxta eum, institui contrariorum combinatio, sive potius bruta confusio: sed non in schola, sive lumine sensuali, neque in schola, sive lumine rationali, at in schola & lumine mentali, sive Fidei, ut loquitur, illud fit. Et p. 418. verba ipsius Weigelii recensendo ipsum alloquitur: *Apage cum isthoc tuo malo Mystero, adeo in eversionem & confusionem omnium veritatum, & Dei, S. Trinitatis, Christi &c. blasphemiam nato!*

CAPUT V.

De Remediis genuinis.

I. **H**ermeneuticam sacram Antilogiarum Æsculapium, regulasque Hermeneuticas Apothecam vocamus unicam, antidota vera & genuina præbentem. *Certa enim regula*, inquit *Dannbæuerus* Herm. Sacr. p. 390. §. 5. „ quas Commentatores experti ac periti præscripserunt Lectoribus Bibliorum, tam non sunt negligendæ, quam monita alicujus tabellionis vel naucleri, qui viam sæpe emensus, multa est etiam suo periculo expertus, quæ comites secuturos tutiores reddere possunt, ac in itinere expeditiores.“ Nostri instituti non est, Scriptores hoc loco recensere, qui ejusmodi Canones generales collegerunt, (o) sed de iis tantum acturi sumus, qui regulas, Harmonico studio speciatim inservientes, exhibuere.

II. Pro:

(o) Vid. illos apud le long Bibl. S. p. 1044. b. al.